

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ І ДОСЛІДНИКІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ
ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
У РАМКАХ ПРОЄКТУ
«ЄС-СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО: МАЙБУТНІ ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ СПІЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ
АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ В УКРАЇНІ»
620395-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-SUPPA-EU-EaP

Рівне
09 листопада 2023 р.

*За повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання на видання обов'язкове.*

*Матеріали надруковані методом прямого відтворення тексту,
наданого авторами, які несуть відповідальність за його
достовірність, зміст і стилістику, за правильне цитування джерел
та посилання на них.*

*Організаційний комітет не несе відповідальності за погляди,
висловлені авторами матеріалів.*

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ:
РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ:** Збірник матеріалів Міжнародної
науково-практичної конференції (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.). – Українська Асоціація
Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Київ. 2023. – 227 с.

У збірнику вміщені тези учасників Міжнародної науково-практичної конференції, метою якої було: сприяти консолідації національних та міжнародних інтелектуальних ресурсів у сфері Європейських студій під час війни та поширенню досліджень з питань європейської інтеграції серед академічної спільноти України та за її межами, а також розвитку співпраці академічних кіл з громадським сектором, що в синергії поглиблює розуміння шляхів, можливостей і механізмів співпраці України з Європейським Союзом у сфері безпеки, політики, демократії, прав людини, економіки, науки, освіти, культури, екології, цифрових трансформацій та перспектив набуття Україною повноправного членства в ЄС.

Збірник матеріалів підготовлено та видано за кошти Проекту Асоціації: «ЄС-Східне партнерство: майбутні шляхи активізації спільних ініціатив академічних та громадських спільнот в Україні» 620395-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-SUPPA-EU-EaP, що здійснюється за підтримки Програми Еразмус+ на прямих ім. Жана Монне.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflect the view of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Збірник розміщено на сайті: aprei.com.ua

© Українська Асоціація Викладачів і
Дослідників Європейської Інтеграції, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Ірина Захарчук УРАЇНСЬКА ГУМАНІТАРИСТИКА І ДІАЛОГ З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КУЛЬТУРОЮ	6
Ірина Панчук ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	11
Олег Пошедін СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ І БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВИ НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄС	14
Андрій Мартинов AGENDA-2030: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ МІЖ РОЗШИРЕННЯМ І ВИКЛИКАМИ БЕЗПЕКИ	17
Ігор Тодоров, Анатолій Мешко НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	20
Аліна Бохан КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА В ЗМІЦНЕННІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	24
Наталія Романюк ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ	27
Таміла Герасимчук МІЖНАРОДНА СОЛІДАРНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З УКРАЇНОЮ В ПРОТИДІЇ ПОВНОМАСШТАБНІЙ ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЇ	34
Віктор Мушенко ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ ВІДНОВЛЕННЯМ ПОСТТРАЖДАЛОГО ЖИТЛОВОГО ФОНДУ	40
Юрій Мателешко ПОЗИЦІЯ НІМЕЦЬКИХ НЕУРЯДОВИХ ІНСТИТУЦІЙ «М'ЯКОГО» ВПЛИВУ ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	44
Оксана Кундеус СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ	48
Галина Невинна, Артем Пархомчук ЛЮБЛІНСЬКИЙ ТРИКУТНИК ЯК ІНСТРУМЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	53
Катерина Маркевич «ЗЕЛЕНИЙ» ПЕРЕХІД ЯК МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ СТАЛОЇ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	58
Василь Намонюк РОЗВИТОК ДОБРОВІЛЬНОГО ВУГЛЕЦЕВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ	70
Дмитро Луців, Василь Гулай ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ НА КЛІМАТИЧНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ	75

Дарина Самойленко, Катерина Кравець ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ У ПАРТНЕРСТВІ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ КОРПОРАЦІЯМИ.....	80
Анна Лип'юк, Людмила Захаренко ПРИНЦИП НЕЙТРАЛЬНОСТІ У ГУМАНІТАРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	83
Людмила Казначесва КУЛЬТУРНА ТЕМАТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	86
Валерій Вінс, Людмила Кудирко ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ВИМІРИ НАЦІОНАЛЬНОГО БРЕНДУ УКРАЇНИ	89
Tetyana Shamsutdynova-Lebediuk INTERFAITH DIALOGUE IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION TRANSFORMATIONS	94
Віталій Ігнат'єв ПРАВОСЛАВНА ПОЛІТИЧНА ТЕОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	98
Василь Рожко СИНЕРГІЯ ВІРИ ТА ЕКОЛОГІЇ – АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ХРИСТІЯНСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЕТИКИ	102

РОЗДІЛ 2

РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ З ЄС. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В ОСВІТНІ ПРОГРАМИ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ

Наталія Малиновська АДВОКАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ РЕФОРМ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ	107
Віталій Лебедюк АНАЛІТИЧНІ ЦЕНТРИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	113
Віталій Лесняк РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ	118
Галина Ніколайчук, Інна Ногачевська РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОСВІТНИХ ПРОЄКТІВ У ФОРМУВАННІ ЦІННИСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	123
Dr hab. Prof. Jadwiga Daszykowska-Tobiasz SPOŁECZNE BARIERY INTEGRACJI DZIECI UCHODźCÓW WOJENNYCH Z UKRAINY W POLSKIEJ SZKOLE	129
Alla Fridrikh GRAPHIC VOICES IN EFL: EMOTIONAL INTELLIGENCE, CRITICAL THINKING, AND ACADEMIC ENGAGEMENT	139
Mariam-Sofiia Shamsutdynova MOTIVATION TO LEARN FOREIGN LANGUAGES IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES. AXIOLOGICAL PARADIGM	143
Maksym Cheremisin BILINGUALISM IN UKRAINE FROM A TRANSDISCIPLINARY PERSPECTIVE	153

Nataliia Mykhalchuk, Margaryta Biloboroda, Nataliia Mandriichuk ACTUALIZING OF MNEMONICS BY THE WAY OF NEW EUROPEAN PARADIGM OF EDUCATION: ACTUALITY OF THE PROBLEM	156
Ernest Ivashkevych, Diana Kravets THE CONCEPT OF DISCOURSE AND ITS ROLE IN THE PROCESSES OF UKRAINE INTEGRATION INTO THE EUROPEAN SPACE	160
Eduard Ivashkevych, Inna Nohachevska, Tetiana Herheliuk THE PROCESSES OF COMMUNICATION AND QUASI-COMMUNICATION IN THE PARADIGM OF EUROPEAN INTEGRATION	164
Halyna Nikolaychuk, Olena Demchuk PSYCHOLOGICAL RESILIENCE IN WAR CONDITIONS	169
Маргарита Воровка, Алла Кожевникова, Олена Грабовець ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПСИХОЛОГІЇ ДО РОЗВИТКУ У СТУДЕНТСТВА НАВИЧОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ САМОДОПОМОГИ В УМОВАХ ВІЙНИ ...	174
Яковишина Тетяна ТВОРЧА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	179
Наталя Романишина ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОСТУП СИСТЕМИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	183
Любов Крайлюк ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ КАФЕДРОЮ ІМЕНІ СТЕПАНА ШЕВЧУКА: ФОРМИ І МЕТОДИ	188
Sandra Ścieranka ZNACZENIE TOŻSAMOŚCI OSOBISTEJ W REALIZOWANIU FUNKCJI WYCHOWAWCZEJ PRZEZ NAUCZYCIELA	192
Оксана Синьчук СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ	200
Ганна Шліхта ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТЬ ЦІННІСНО-ДЕОНТОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ІТ-ФАХІВЦЯ	206
Катерина Коваль ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	210
Oleksandra Vasylieva HARMONIZING CULTURAL NARRATIVES: EXPLORING THE INTERPLAY OF MUSICALITY IN UKRAINIAN DRAMA WITHING THE TAPESTRY OF EUROPEAN THEATRICAL TRADITIONS	214
Yevhen Kharchenko, Nataliia Khupavtseva, Anna Lagodiuk SOCIAL SUCCESS OF A PERSON AS A GREAT EUROPEAN VALUE	219
Alexander Nabochuk, Maria Polishuk CREATIVE PROBLEM SOLVING APPROACH OF V.O. MOLYAKO AS A VALUE, WHICH IS NECESSARY FOR EUROPEAN INTEGRATION	223

Наталя Романишина

доктор педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри української літератури

Рівненського державного гуманітарного університету

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОСТУП СИСТЕМИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Відкрита широкомасштабна військова агресія не змінила європейськи орієнтовану українську зовнішньополітичну стратегію. Надавши у 2022 р. Україні статус кандидата на вступ до ЄС, Європейська Рада не лише показала солідарність із країною, яка в кривавій боротьбі захищає європейські цінності, європейський шлях розвитку, а й висловила готовність у різних сферах інтегрувати Україну до ЄС. У Комюніке від 18 травня 2022 Єврокомісія заявила про сформовану рамку післявоєнного відновлення України, зокрема реформування відповідно до європейських стандартів сфери освіти. Статус країни-кандидата відкриває нам в системі відносин із ЄС вікно можливостей, але, як зазначив єврокомісар із переговорів про розширення та європейську політику сусідства О. Варгеї, цей процес «ґрунтується на заслугах» і завжди залежить від поступу у виконанні певних критеріїв. В умовах «воєнної» євроінтеграції Верховна Рада України (Комітет з питань освіти, науки та інновацій), МОН України періодично звітують про «головні досягнення», «важливі події» із забезпечення імплементації європейських принципів, підходів та практик в освітній та науковій сферах; декларують європейську інтеграцію української освіти як «наскрізне завдання розвитку системи освіти в повоєнний період у довгостроковій перспективі» (С. Бабак, С. Шкарлет, О. Лісовий).

Питання традицій та реформування систем освіти високорозвинених держав, етапів розвитку стратегії Європейського Союзу у галузі української освіти і науки, компетентнісних засад, цифровізації, трансформації змісту навчання, розбудови lifelong learning тощо досліджували вітчизняні вчені Ф. Ващук, О. Локшина, О. Топузов, О. Тупахіна та ін. Перспективи літературної освіти у форматі Європейського освітнього простору вивчали Ю. Бондаренко, Л. Мацевко-Бекерська, О. Ніколенко, О. Семенов, Г. Токмань, Т. Яценко та ін.

Ключовими пріоритетами навчання української літератури в контексті загальноєвропейських тенденцій є пошук ефективних методів, форм, технологій (включаючи кращі зарубіжні практики) для забезпечення якості, результативності освіти, спрямованої на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості, вихованої на європейських цінностях, здатної до самоактуалізації.

Основні нормативні документи навчання літератури відображають концепції сучасної освіти у країнах ЄС: пріоритет не дисциплін, предметних знань, а формування ставлень, переконань, «моралі особистості» (Л. Мацевко-Бекерська), у Державному стандарті базової середньої освіти (2020 р.) нема поділу на предмети, є освітні галузі, зокрема мовно-літературна; зміст навчання трансформовано у компетентнісні засади, ключові компетентності сформовано відповідно до Рекомендацій Європейської Ради; оцінювання ефективності навчання не як процесу, а як результату. Із літератури учень базової школи має виявляти здатність не лише сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів, зокрема класичної та сучасної художньої літератури, також використовувати знання для «збагачення власного досвіду, духовного розвитку». Сформульовані таким чином програмні результати й орієнтири дозволяють в Україні застосовувати систему механізмів оцінювання якості освіти розвинених країн: долучення до Програми міжнародного оцінювання PISA, зокрема тестування/вимірювання читацької компетентності як умінь, старанності підлітків до читання, розуміння, інтерпретації текстів; вивчення чинників впливу на навчальні досягнення учнів не стільки пов'язані з оволодінням шкільними програмами, як здатністю застосовувати літературознавчу теорію на практиці, мотивованістю, залученням до читання, інтересом/задоволенням від науки про літературу. У чинних програмах із літератури зауважено актуальність проблеми європейського співробітництва, наприклад, доцільність інтегрованого курсу літератури (української та зарубіжної) у 7-9 класах вмотивовано «розширенням міжнародних контактів України, її орієнтацією на приєднання до Європейського Союзу».

Загальною тенденцією розвитку освіти є орієнтація на диференціацію, варіативність, багатопрофільність: із літератури учителі, учні в межах мовно-літературної освітньої галузі обирають із низки модельних навчальних програм «Українська література» Т. Яценко та ін., В. Архипової та ін., М. Чумарної та ін., «Інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної)» Т. Яценко та ін., М. Чумарної та ін., О. Ніколенко та ін., «Інтегрованого мовно-літературного курсу (українська мова, українська та зарубіжні літератури)» І. Старагіної та ін.; можливості для академічної свободи і творчості вчителів літератури відкриває вибір навчальних предметів, творів, із яких варіативний компонент збільшено до 35%), форм, методів навчання та оцінювання, розподілу/перерозподілу навчальних годин, формування індивідуальної освітньої траєкторії закладу освіти, учня. Старшокласники можуть обрати навчання української літератури за філологічним профілем у ліцеї (запровадження якісної профільної освіти передбачає трансформацію мережі ЗЗСО).

НУШ називають «спробою європеїзації української освіти», оскільки її «ідеологія», за А. Любарцем, «багато в чому покладається на підходи та практики, поширені у країнах ЄС». Автори програми із української та зарубіжної літератури

(2023 р.) О. Ніколенко та ін. зауважують запроваджену «технологічну інновацію»: радість від навчання, полегшення життя учня, який вчитиметься для пізнання/відкриття світу, читання найкращих книжок, здатності позитивно мислити, бути креативним; програма не перевантажена творами, «зручна і легка для використання».

«Основою», «умовою» реалізації євроінтеграційних процесів» українські дидакти (Т. Джаман, А. Колупаєва, О. Таранченко) називають оптимальну організацію в закладах загальної середньої та вищої освіти інклюзивного навчання. Осмислення на уроках української літератури, яка зрештою здолала бар'єр «непомічання» особливих дітей, художніх творів на «інклюзивну тематику» сприяє запровадженню інклюзивного підходу: аналіз образів-персонажів в аспекті особливостей психофізичного розвитку людей з інвалідністю: Сергій із порушенням слуху («140 децибелів тиші» А. Бачинського), Павлик, Яська мають горб («Маленький горбань» С. Черкасенка, «До сивих гір» О. Сайко), Олежко, Поліна Ярина - з порушеннями рухової функції («Марта з вулиці святого Миколая» Д. Матіяш, «Метелики в крижаних панцирах» О. Радущинської, «Скарб у візку» Л. Ніцой); робота з коректними термінами, за принципом «person first language» (Ярина з психологічної повісті «Метелики в крижаних панцирах» розповідає тренерці Ядвізі про мрію навчитися танцювати, «як танцюють візочники», тоді, як визначення «візочник», «колясочник» «неповносправний», «з обмеженими можливостями», «каліка» вважаються грубими, образливими); обговорення проблем потерпання персонажів не лише від фізичного, а й емоційного насилля, важливості соціалізації, долання страхів, комплексів як умови повноцінної життєдіяльності героїв, увага до інфраструктурних потреб людей із фізичними порушеннями як передумова якісної освіти (в Олежковій школі («Скарб у візку») друзі дорікають однокласнику «сачкуванням», з іншого боку, - усвідомлюють «нескладуху»: «як же він по сходах їздитиме? І ліфта в нас немає!»); визначення ідеї - утвердження європейських стандартів безбар'єрності, толерантності, доброзичливості. Зіставлення творів із теми інклюзивності українських та зарубіжних авторів («Загадковий нічний інцидент із собакою» Марка Геддона, «Диво» Р. Дж. Паласіо, «Хлопчик, який впав на Землю» К.Летт, «Я можу стрибати через калюжі» А. Маршалла, «Війна, яка врятувала моє життя» К. Б. Бредлі та ін.), окреслення «діалогічного» виміру: фабула (життя героїв у світі болю, відторгнення, неприйняття себе), перебіг внутрішнього сюжету: від невпевненості в собі, відчаю - до виходу з розпачу завдяки потужній силі волі, розуму, оптимізму, справжнім друзям; життєствердний пафос; ідея - толерування інакшості; показ певних недоліків системи освіти для дітей з обмеженими можливостями (шкільне пекло Огеста із роману «Диво» Р. Дж. Паласіо). «Художній» аспект творів українських авторів, на відміну від соціально-педагогічного, критикують за «прикрашання», «веселковість» життя людей з інвалідністю, казковий, надміру

солодкавий гепі-енд, що може вводити читача в оману; штучність окремих ситуацій, «провисання» сюжету (О. Купріян) тощо.

У світі зростає статус гуманітарних, мистецьких дисциплін у системі шкільної освіти. Література, мистецтво виконує роль важливого нормувального чинника для формування естетичних поглядів, розвитку культури, також забезпечення духовного і фізичного здоров'я нації, економічного зростання. В умовах російсько-української війни насамперед вчителі української літератури мають взяти відповідальність за «активізацію патріотичного виховання» (Г. Первий). Співпраця не є процесом одностороннім, постає питання, які цінності, переваги принесе Україна Європейському Союзу. Українська література передає український досвід, і цей досвід «цікавий світу» (В. Агеєва). За кордоном саме українська література є головною сферою мистецтва, за якою ідентифікують Україну; із 2022 р. (дослідження видання Forbes Ukraine) зростає зацікавлення європейців українською книжкою, попит збільшився майже вдвічі. Для порівняння, у 2013 р. на 20-му Форумі видавців у Львові письменник Я. Мельник зауважив, що в Європі, де він жив останніх 30 років, української літератури практично немає.

Глобальні процеси інтеграції, зокрема те, що в зарубіжних освітніх системах здебільшого не вивчається окремо навчальна дисципліна «художня література», яка інтегрована в мовний курс, значною мірою вплинули на громадську думку щодо необов'язкового вивчення літератури в школі. У 2020 р. Міністерство освіти і науки, за пропозицією Українського центру оцінювання якості освіти, скасувало комплексне ЗНО з української мови й літератури для всіх спеціальностей, лишивши складання літератури для вступників на гуманітарні й соціальні спеціальності, що було потрактоване (Г. Клочек, Г. Токмань, В. Микитюк та ін.) як послаблення формування спільних світоглядних позицій в українців, державотворчих процесів. «Інтегроване/псевдоінтегроване» навчання української та зарубіжної літератури, з метою «оптимізації»/скорочення годин, без відповідної багаторічної підготовки, зокрема вчителів, виваженого ідеологічного, методичного супроводу, мало вивченими цільовими і змістовними збіжностями (міжпредметні зв'язки), ігноруванням стандартів національної літературної освіти тощо, завдасть шкоди, вплине на зниження якості вивчення українського письменства як основного націєтворчого шкільного предмета.

Із початком повномасштабної війни рф проти України актуальним є вивчення політики і практики інтеграції українських учнів у системи освіти держав-членів ЄС. Важливо, що Європейський Союз розробляє і фінансує подібні програми сприяння інтеграції, підтримки закладів освіти, які постраждали від військових дій. Дружина Президента Олена Зеленська в межах обраного напрямку роботи «культурна дипломатія», у виступах на різних міжнародних платформах наголошує, як важливо нашим школярам продовжувати вчити українську мову, літературу та історію України.

Проблема, що учні, студенти іноземних закладів освіти у добу глобалізаційних процесів сприймають рідну культуру з погляду космополітичної, фактично чужої ментальності, за Б. Шалагіновим, отримують «непогані знання, але їхня душа не зачеплена, не схвильована нічим рідним».

Отже, у навчанні української літератури, яка після десятиліть фізичного і культурного геноциду «вперше повертається до діалогічних взаємин зі світовою літературою» (В.Моренець), безперечно, доцільним є упровадження (не механічне перенесення) інноваційних європейських методик, освітніх технологій, також творення національної стратегії, заснованої на власній самодостатності, унікальності, вітчизняних наукових, літературно-мистецьких традиціях.

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.). – Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Київ. 2023. – 227 с.

У збірнику вміщені тези учасників Міжнародної науково-практичної конференції, метою якої було: сприяти консолідації національних та міжнародних інтелектуальних ресурсів у сфері Європейських студій під час війни та поширенню досліджень з питань європейської інтеграції серед академічної спільноти України та за її межами, а також розвитку співпраці академічних кіл з громадським сектором, що в синергії поглиблює розуміння шляхів, можливостей і механізмів співпраці України з Європейським Союзом у сфері безпеки, політики, демократії, прав людини, економіки, науки, освіти, культури, екології, цифрових трансформацій та перспектив набуття Україною повноправного членства в ЄС.

УДК 327-044.247(4)(477):355.4(477)